

Höglundarna spelar oskulder

Den Höglundska riktningen inom Stockholms socialdemokrati betyder dag efter dag att den aldrig samverkat med kommunismen, att talet om en samverkan helt enkelt är "ett rent falsifikat". Det är starkt med tanke på att riktningens ledande man höjt parollen "ingen vänskap åt höger, ingen fiendskap åt vänster" och att höglundarna ännu efter Pragkuppen involt kommunister i stadens presidium och i försvar och säkerhet viktiga nämnder. Beklagligt är att majoriteten av redbara demokrater i riksdag och press är redo att, om också något halvhjärtat, medverka i denna propaganda, trots att höglunderiet i huvudstaden för dem borde vara lika förhatligt som Tammanorganisationen varit för hederliga demokrater i New York.

Det har dess bättre inte alltid varit så. Höglunderiets hälvkommunism har stämplats även av socialdemokraterna själva. Det klara uttalandet mot samarbete med diktaturpartier vid 1948 års partikongress ansågs allmänt vara riktat mot hr Höglund och hans män, och hr Höglunds instämmande i resolutionen betraktades som ett slags avbön. I debatten erinrade en frispråkig talare, hr Thunborg, om hur långt höglundarna gått i samarbetsvilja och betecknade det som orimligt att misstankarna mot hr Höglund skulle bero på borgerlig "hetspropaganda". Den socialdemokratiske ordföranden i

konstitutionsutskottet, Hallén, hade tidigare i riksdagen jämfört hr Höglund med Fierlinger (mannen som förrådade den tjeckiska socialdemokratin till kommunismen) och i Morgon-Tidningen utvecklat faran av den Höglundska politiken; hr Höglunds paroll, skrev han, "har resulterat i ett förtroendefullt samarbete med kommunisterna... Det har sina risker att slutas i kommunismens vänskapliga famn. Exemplet utifrån visar att famntagat blir så hårdhänt att 'vännen' dör på kuppen" (24 april 1948). Ännu på hösten 1949 fann ledande socialdemokrater anledning att reagera mot partivännernas kommunistvänlighet i Stockholm. Ungdomsförbundets ordförande, Frans Nilsson, tog den 18 oktober avstånd från valet av en kommunist i huvudstadens presidium, och följande dag beklagade hr Åkerberg i sin tidning att "det under förberedelse-tiden (till valet) bedrivs en intim samverkan med detta parti (kommunisterna), som nästan är vår huvudfiende".

Många socialdemokrater har alltså, trots den av taktiska hänsyn betingade tendensen att hålla tyst, klart sagt ifrån — de har erkänt den ostridiga samverkan som ägt rum och fördömt denna samverkan. Har de gjort sig skyldiga till "ett rent falsifikat"? Nej, falsifikatet är höglundarnas — höglundarna inför 1950 års val, som de är rädda att förlora. Det oroande häri ligger inte i förvanskningen av fakta; hr Höglund, som talat om Hjalmar Brantings "förräderi", kallat socialdemokratin "ett ruttnande lik", beskyllt de svenska arbetarna för "fäaktig auktoritetstro", betecknat kommunismen som "en av Moskva underhållen propaganda-apparat, som i ett givet ögonblick även kunde fungera för högförräderi"

och anklagat de borgerliga för att vara "kapitalismens leghjon" — hr Höglund som sagt allt detta och naturligtvis också raka motsatsen har städse iakttagit en kyligt likgiltig hållning till sanningen och med en av anständighet ohämmad fraseologi påstått vad som för ögonblicket trots vara lämpligt. Det oroande ligger däri att om enligt höglundarna intet samarbete med kommunismen ägt rum, "har resulterat i ett förtroendefullt samarbete med kommunisterna... Det har sina risker att slutas i kommunismens vänskapliga famn. Exemplet utifrån visar att famntagat blir så hårdhänt att 'vännen' dör på kuppen" (24 april 1948). Ännu på hösten 1949 fann ledande socialdemokrater anledning att reagera mot partivännernas kommunistvänlighet i Stockholm. Ungdomsförbundets ordförande, Frans Nilsson, tog den 18 oktober avstånd från valet av en kommunist i huvudstadens presidium, och följande dag beklagade hr Åkerberg i sin tidning att "det under förberedelse-tiden (till valet) bedrivs en intim samverkan med detta parti (kommunisterna), som nästan är vår huvudfiende".

Socialdemokratisk pionjär

I serien Banerförare har Rickard Lindström givit ett porträtt av Axel Danielsson (Folket i Bilds förlag, 1:50). Axel Danielsson (1833—1899) var jämte Hjalmar Branting den unga svenska socialdemokratin största namn; han hade ett våldsammare temperament och i lyckliga ögonblick en större agitatorisk kraft än Branting, men synes ha saknat vännens och rivalens lugna klokhet, vidsyn och balans. De viktigaste insatserna gjorde Danielsson som Arbetets förste redaktör. Under några år var han en lysande skribent, men hans arbetsförmåga minskades tidigt av sjukdom och en vårdslös livsföring, och han dog redan vid 36 års ålder. Lindströms lilla bok är väl-skriven och lättläst, men den innehåller föga utöver tidigare arbeten om detta skede. Något försök att analysera Danielssons åsikter och åsiktsändringar görs inte, trots att här finns mycket att klarlägga, och de rena klichéerna dominerar karaktäristik och kommentarer.

HERBERT TINGSTEN